

VRAK-info

2007 – nummer 1

maart – april - mei
(driemaandelijks)

VRAK-rekening: 001-1281217-20
v.u.: Jan Hellebaut, Patriottenstraat 27, 2600 Berchem

Geen geld voor geweld

VRAK – Aktie VRedesbelasting
Patriottenstraat 27, 2600 Berchem

Tel.: 03/281 68 39; Fax: 03/281 68 79; E-mail: vrak@advalvas.be;
Website: surf.to/vrak

Een historische beslissing

Gewetensbezwaar militaire dienst definitief beschermd

Op 3 november 2006 heeft het Human Rights Committee* van de UNO eens en voor altijd duidelijk gemaakt dat het gewetensbezwaar tegen militaire dienst beschermd is door artikel 18 van het BUPO (Internationaal Verdrag voor Burgerlijke en Politieke Vrijheden).

Artikel 18 beschermt het recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst, evenals de uitoefening van die godsdienst of overtuiging. Er kunnen, volgens § 3, beperkingen zijn op de uitoefening van godsdienst of overtuiging, maar enkel in gevallen “die bij wet zijn voorzien en noodzakelijk zijn in het belang van de openbare veiligheid, voor de bescherming van de openbare orde, gezondheid of goede zeden, voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.”

Het Comité heeft de uitspraak gedaan in de zaak van twee Zuid-Koreaanse Jehova's getuigen. In dat land met militaire dienstplicht, maar zonder erkenning van gewetensbezwaren en zonder alternatieve dienst, zaten die twee gewetensbezwaarden een gevangenisstraf uit voor hun dienstweigering. Het Comité

heeft beslist dat Zuid-Korea artikel 18 van het BuPo heeft geschonden. Daarom is de Koreaanse Staat verplicht om de personen in kwestie een effectieve oplossing, met inbegrip van een schadevergoeding, aan te bieden. Bovendien is de Staat verplicht dergelijke schendingen in de toekomst te vermijden.

De beslissing van het Comité is van cruciaal belang om het recht op gewetensbezwaar tegen de militaire dienstplicht blijvend veilig te stellen.

- a) Gewetensbezwaren vallen onder art. 18 van het BuPo, zoals reeds eerder door het Comité verklaard in zijn General Comment N° 22 over art. 18 van 1993.
- b) De noodzaak van de beperkingen voorzien in § 3 van art. 18 moeten in elk afzonderlijk geval door de Staat worden aangetoond.
- c) Die beperkingen mogen de essentie van het recht op gewetensbezwaar niet aantasten. Een oplossing voor het gewetensbezwaar moet en kan worden gevonden.
- d) Artikel 8 van het BuPo, dat militaire dienst en vervangende burgerdienst niet als dwangarbeid beschouwt, is niet van toepassing.

(Bronnen: www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf en naar CCPR-HRCCommittee – Jurisprudence – 23-01-2007 – CCPR/C/88/D/1321-1322/2004; www.quno.org: Briefing paper on C.O., Feb. 2007.)

* Het Human Rights Committee, bestaande uit 18 onafhankelijke juridische experts, controleert de toepassing van het BuPo.

Veiligheid, geen kwestie van militairen

Ter gelegenheid van de federale verkiezingen van 10 juni 2007 schreef Vredesactie (voorheen: Forum voor Vredesactie) een memorandum met tien prioriteiten voor een nieuw regeerakkoord. De Aktie Vredesbelasting (VRAK) kan deze tien eisen voor een vredesbeleid, die op de webstek www.vredesactie.be te lezen zijn, globaal onderschrijven. De eerste eis "Veiligheid, geen kwestie van militairen" nemen we hier over omdat die eis in het verlengde ligt van de doelstellingen van VRAK. Het belastinggeld van een gewetensbezwaarde tegen fiscale militaire dienstplicht kan niet voor militaire doeleinden worden gebruikt. Een civiele benadering is nodig.

If your only tool is a hammer, every problem starts looking like a nail.

De discussie rond het opzetten van een veiligheidsbeleid is vandaag verengd tot de vraag: hoe en wanneer moeten we militair tussenkomen.

Dit is een enorme versimpeling van het debat en het slaat een fundamentele stap over. Kan je met militaire middelen een bepaald probleem helpen oplossen? Elke militaire doctrine stelt immers dat een conflict uiteindelijk politiek opgelost moet worden. Met militaire middelen kan men hoogstens een militaire patstelling creëren maar geen conflicten oplossen. Het is dus logisch om te starten met de vraag hoe je het conflict politiek aanpakt. De aandacht voor conflictpreventie en niet-militaire conflictantering beperkt zich echter meestal tot retoriek en lippendienst.

Een echt veiligheidsbeleid moet op een evenwichtige manier aan de diverse problemen aandacht besteden en daarvoor de meest efficiënte instrumenten uitbouwen. Nu is ons enige instrument het leger en wordt elk probleem bekeken door een militaire bril.

Civiele instrumenten worden enkel uitgebouwd om militaire interventies te ondersteunen en om na de interventie het puin te ruimen. Maar is het leger wel het meest efficiënte instrument? Als we het fenomeen militaire interventie in detail bekijken, blijkt dat een aantal opdrachten beter civiel kunnen uitgevoerd worden en dat andere gewoon geen oplossing bieden.

Peacekeeping: een civiele taak.

De traditionele peacekeeping-opdrachten, d.w.z. toezien op de naleving van een bestand met toestemming van de bij het conflict betrokken partijen, waarnemersopdrachten, inzamelen van wapens, ... zijn geen militaire opdrachten en kunnen beter door civiele instanties worden uitgevoerd. Goed opgeleide burgers zullen immers minder snel in een militaire logica vervallen bij het uitoefenen van hun taken. Helaas is de enige instantie die op dit moment uitgebouwd is voor het uitvoeren van peacekeeping-opdrachten het leger.

Peace-making faalt.

Peace-making, of het afdwingen van vrede tegen de wil van één of meerdere partijen in het conflict, is een nog veel dubieuzere affaire. Is dit mogelijk met een militaire interventie? De militaire avonturen in Afghanistan en Irak tonen de limieten van het militaire instrument. Ook met civiele middelen kan vrede meestal niet afgedwongen worden. Het is het instrument 'interventie' dat hier faalt. Wat in zo'n conflict getracht kan worden is van buitenaf de mogelijkheden

voor vrede vergroten door lokale vredeskrachten te ondersteunen, de economische mogelijkheden van de strijdende partijen af te snijden, bemiddeling, ...

Men moet goed het effect onder ogen zien van een militaire interventie. Dergelijke interventie polariseert het conflict en verkleint de ruimte voor een politieke uitweg. Het belang van gewapende groepen in het conflict neemt toe.

Terwijl een interventie en elke vorm van inmenging in een conflict, erop gericht moet zijn om de politieke ruimte te vergroten en om het belang van de vredeskrachten te verhogen. Met militaire peace-making wordt men een partij in het conflict en belandt men bij een open oorlog of guerrillabestrijding.

We vragen:

- **de ombouw van een militair naar een civiel veiligheidsbeleid: de keuze om civiel te doen wat civiel kan en bijgevolg vervangende civiele middelen uit te bouwen,**
- **een interventie-effectenrapportering: de verplichting om voorafgaand aan een interventie na te kijken of de inzet van militaire middelen wenselijk is en vergelijken met andere opties.**

Budgetten voor een veiligheidsbeleid.

Echte veiligheid is geen taak van militairen. Vredesactie wil spreken van 'veiligheidsbudgetten' in plaats van 'militaire defensiebudgetten'.

Dit betekent o.a. dat het huidige defensiebudget niet kan bekeken worden los van het budget voor internationale en ontwikkelingssamenwerking. We zien een buitensporige aandacht voor militaire middelen in vergelijking met de beschikbare middelen voor ontwikkelingssamenwerking. Het is alsof we een gezondheidsbeleid zouden voeren door meer kerkhoven te voorzien.

We vragen:

- **een verschuiving van de militaire middelen voor een veiligheidsbeleid naar de uitbouw van een niet-militair veiligheidsbeleid. M.a.w. een verschuiving van het defensiebudget naar het budget van ontwikkelingssamenwerking en buitenlandse zaken.**

Ontwikkelingshulp: geen taak van het leger.

Militaire samenwerking met derde wereldlanden wordt vaak verantwoord door te stellen dat het een manier is om buitenlandse legers te democratiseren. Het leger is in vele landen reeds de belangrijkste of zelfs het enige functionerende instituut. Om de democratie te versterken moet je andere instituties versterken zoals onderwijs of gezondheidszorg.. Door het leger te versterken draag je bij tot het militariseren van een samenleving.

Conflicten oplossen door de vroegere strijdende partijen samen te voegen tot één leger en te trainen voor peacekeeping-opdrachten, zoals nu in Congo gebeurt, is een betwifelbare oplossing. Bij mislukking houdt men beter getrainde en bewapende milities over. De genocide in Rwanda kon maar zo 'efficiënt' zijn door de eerdere training van het Rwandese leger door het Franse. In plaats daarvan wordt beter werk gemaakt van ontwapening en het creëren van toekomstmogelijkheden voor gedemobiliseerde soldaten.

Tenslotte is het nefast het ontwikkelingsbeleid te heroriënteren in functie van het militaire interventiebeleid.

We vragen:

- **het vervangen van de militaire samenwerking met derdewereldlanden door civiele projecten die de democratie bevorderen,**
- **het vrijwaren van het ontwikkelingsbeleid van militair-politieke doelstellingen,**
- **geen inschrijven van militaire kosten op het budget van ontwikkelingssamenwerking.**

Financiën

VRAK blijft op koers dank zij uw bijdragen. In de laatste jaren was er soms een licht tekort. Maar in 2006 was er weer een klein overschot (inkomsten: € 11.656,04; uitgaven € 11.186,86). Een aantal mensen steunt de werking van VRAK via een permanente opdracht bij hun financiële instelling. Dat vormt de meest stabiele bron van inkomsten (bijna de helft). Ook de giften en bijdragen die na de oproep in het decembernummer binnenkwamen, hebben geholpen om de jaarrekening 2006 in evenwicht te brengen. Waarvoor onze hartelijke dank.

We kunnen dus de eerste uitgaven van het jaar 2007 dragen. Toch kloppen we bij u aan om in de vaart te blijven! De deeltijdse medewerker (slechts 14u/w), de VRAK-INFO en de andere onkosten voor parlementaire en publieke bewustwording moeten worden betaald. We vertrouwen op uw vrijgevigheid om dit werk voort te zetten. We zien uw bijdragen tegemoet via storting of permanente opdracht op rekening 001-1281217-20 van VRAK.

Hebt u ideeën voor fondsenwerving of voor het opstarten van nieuwe initiatieven? Dan horen we dat graag van u.

Het VRAK-team

Marian Franz: visionair en praktisch

Op 17 november 2006 overleed op 76-jarige leeftijd Marian Franz, directeur van de Amerikaanse National Campaign for a Peace Tax Fund (NCPTF). Gedurende een kwart eeuw was zij in de Verenigde Staten de bezielende kracht van de beweging voor de erkenning van het gewetensbezwaar tegen de militaire bestemming van belastinggeld.

Marian Franz (midden) als waarnemend voorzitter van CPTI in 2004

Opgegroeid op een boerderij in Kansas en in de pacifistische Mennonietenkerk werd zij later met haar man actief in de strijd voor burgerrechten in Chicago. Beiden trokken daarna naar Washington D.C. om met politici te werken op vraagstukken van algemeen belang. Sinds 1982 was ze directeur van de NCPTF. In die functie werkte ze onvermoeid voor de erkenning van het fiscale gewetensbezwaar in het Amerikaanse Congres.

Gedreven door haar geloof en principes, was haar levensdoel de wereld beter achter te laten dan ze hem gevonden had. Ze had een enorme energie en werd gedreven door haar bekommernis om de slachtoffers van wapens, oorlogen en militaire uitgaven. Door haar politieke gevoeligheid was ze een excellente lobbyist en een niet te stoppen conversatiepartner. Ze was zich daarnaast ook bewust van de praktische wereld van fondsenwerving en andere problemen. Op bestuursvergaderingen was ze inspirerend en efficiënt. Ze combineerde dit alles met een flinke dosis humor, een gevoeligheid in persoonlijke relaties en een grote gave om te schrijven.

We hebben Marian ontmoet op negen van de tien internationale conferenties van oorlogsbelastingweigeraars en campagnes voor vredesbelasting tussen 1986 en 2004; ze vond het heel erg dat ze de elfde conferentie in oktober 2006 in Duitsland moest missen omwille van een agressieve kanker. Ze was ook bij de stichting van Conscience and Peace Tax International (CPTI) in 1994 in Spanje op de vijfde internationale conferentie. Ze was vicevoorzitter van 1994 tot 2004 en voorzitter van 2004 tot 2006. Ze zag CPTI groeien van wat ze zelf eerst een baby noemde, tot een peuter en vervolgens een kind. Zij zorgde ervoor dat CPTI reeds in 1999 speciale adviserende status bij de Sociaal-Economische Raad (ECOSOC) van de UNO kreeg.

In haar laatste e-mail aan het bestuur van CPTI schreef ze: "Diegenen die werken in naam van de slachtoffers die het militaire geweld persoonlijk meemaken, hebben een innige band met elkaar. Die band houdt ons samen, niet enkel in ons werk maar in diepe en echte genegenheid voor elkaar. (...) Als we blijven focussen op de slachtoffers van militair geweld, zullen we groeien."

Dirk Panhuis

Agenda

- 18 maart: Brussel, Noordstation, 14u.: Anti-oorlogbetoging
- 12 en 13 mei: Wereldfeest Mano Mundo op De Schorre in Boom
- 2 juni: Wereldfeest "OverLe(u)ven op aarde" op De Bruul in Leuven

VRAK zal op de betoging en beide wereldfeesten aanwezig zijn. Vrijwilligers kunnen zich aanmelden op vrak@advalvas.be.

- 10 juni: Verkiezingen
Kies voor een partij die het gewetensbezwaar tegen fiscale militaire dienstplicht steunt. De standpunten van de Vlaamse partijen vindt u in de verslagen van onze bezoeken die we in VRAK-info 2005, nr. 4 hebben gepubliceerd.

Brussel (Noord Station), zondag 18 maart, 14u.

Internationale Anti-oorlogsdag

**Geen oorlog, geen bezetting
Geen Belgische medeplichtigheid
Vrede voor het Midden-Oosten**

Het anti-oorlogsplatform (www.geenoorlog.be) vraagt dat er afgestapt wordt van een politiek gebaseerd op militaire dreiging of geweld die elke dag zijn failliet bewijst. Oorlog en geweld zijn geen oplossing. Het beleid van België en de Europese Unie in de regio moet zich baseren op volgende principes:

- respect voor het internationaal recht, het internationaal humanitair recht, het Handvest van de Verenigde Naties en de mensenrechten
- respect voor de soevereiniteit van staten en het zelfbeschikkingsrecht voor volkeren
- dialoog met alle politieke actoren en het streven naar een politieke oplossing van de verschillende conflicten.